

RAPORTUL NAȚIONAL
DE DEZVOLTARE
UMANĂ 2009-2010
„SCHIMBĂRILE
CLIMATICE ÎN
REPUBLICA MOLDOVA:
IMPACTUL SOCIO-
ECONOMIC ȘI
OPȚIUNILE DE
POLITICI PENTRU
ADAPTARE”

PROGRAMUL
NAȚIUNILOR UNITE
PENTRU DEZVOLTARE
(PNUD) ÎN MOLDOVA

Contacte:

Nadja Vettters
Manager de Portofoliu
nadja.vettters@undp.org

Ludmila Tiganu
Specialist în
comunicare
ludmila.tiganu@undp.org

Str. 31 August 1989, 131
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel.: (373 22) 220 045
Fax: (373 22) 220 041

Raportul Național de
Dezvoltare Umană 2009-
2010 va putea fi accesat,
în limbile română și
engleză, pe pagina Web:
www.undp.md

Raportul Național de Dezvoltare Umană 2009-2010: în Moldova sunt necesare măsuri de adaptare la schimbările climatice, iar actorii cheie ai acestor acțiuni sunt autoritățile, societatea civilă, sectorul privat și cetățenii

Chișinău, 8 decembrie 2009 — Costurile lipsei de acțiune în fața efectelor schimbărilor climatice pot fi semnificative în Moldova și vor produce daune economiei, stabilității sociale și securității umane, dacă nu va exista un răspuns comun și rapid al autorităților publice, sectorului privat și cetățenilor, avertizează Raportul Național de Dezvoltare Umană 2009-2010, lansat la Chișinău, în cadrul unui eveniment public. Raportul Național de Dezvoltare Umană, intitulat „Schimbările Climatice în Republica Moldova: Impactul socio-economic și opțiunile de politici pentru adaptare”, analizează, într-un mod cuprinzător și profund, pentru prima oară în Moldova, consecințele schimbărilor climatice asupra unor domenii esențiale pentru dezvoltarea umană – resursele de apă, ecosistemele, sectorul agricol, infrastructura transporturilor, sectorul energetic și sănătate.

Raportul Național prezintă, în capitolul său final, cadrul politicilor de adaptare, necesare pentru abordarea cu succes a provocărilor generate de Schimbările Climatice la nivel de țară, unde, constată studiul, strategiile actuale nu conțin acțiuni explicite de prevenire și adaptare la efectele variabilității temperaturii și fenomenelor climatice extreme. Cuvintele cheie ale opțiunilor de adaptare sunt implicare, sensibilizare, participare, educație, instruire și finanțare.

„Autoritățile ar trebui să facă primul pas”, iar „implicarea societății civile, sectorului privat și a cetățenilor este un imperativ, deoarece aceștia sunt actorii care vor realiza adaptarea” la schimbările climatice, subliniază Raportul Național de Dezvoltare Umană, realizat de o echipă de consultanți, consilieri și autori eminenți, la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Lansarea, la Chișinău, a Raportului Național se înscrie pe agenda globală a eforturilor asociate Conferinței Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice (COP 15), de la 7-18 decembrie 2009, de la Copenhaga.

„Avem încrederea că acest Raport este oportun pentru a întregi contribuția țării la realizarea eforturilor naționale de pregătire” către Conferința Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice” și „la dezbaterile, care vor avea loc, pentru a obține un nou acord global în domeniul Schimbărilor Climatice”, afirmă, în *Cuvântul înainte* la Raportul Național de Dezvoltare Umană, Kaarina Immonen, Reprezentantul Permanent PNUD și Coordonatorul Rezident ONU în Moldova. În continuare, oficialul Națiunilor Unite mărturisește: „Aștept cu plăcere ca acest Raport să genereze discuții cu privire la impactul schimbărilor climatice asupra Moldovei, rolul Guvernului și cetățenilor în abordarea fenomenului și recomandările de politici propuse”.

Raportul Național de Dezvoltare Umană 2009-2010 formulează **opțiuni de adaptare și recomandări privind politicile** în fiecare dintre domeniile cheie studiate:

În sectorul apelor opțiunile de adaptare sunt asociate cu starea proastă a infrastructurii de aprovizionare cu apă, calitatea apei potabile și necesității de utilizare mai eficientă a apei. Raportul recomandă elaborarea unei Strategii Naționale de Adaptare pentru sectorul apelor sau incorporarea amendamentelor corespunzătoare în documentele strategice existente, care

să ofere soluții concrete de adaptare bazate pe cercetări științifice și o cooperare cu autoritățile din alte sectoare.

Recomandările privind relația dintre ecosistemele Moldovei și schimbările climatice prezintă includerea dimensiunii de ecosistem în Strategia Națională de Adaptare pentru sectorul mediului ambiant sau operarea modificărilor respective în documentele strategice existente, dar și în alte strategii sectoriale cu impact direct sau indirect asupra mediului și ecosistemelor sale. Studiul sugerează folosirea Evaluării Strategice de Mediu ca instrument pentru asigurarea respectării principiilor de dezvoltare durabilă în politicile, strategiile și programele actuale și viitoare.

Sectorul agriculturii este unul din cele mai vulnerabile la Schimbările Climatice, iar recomandările propuse reliefează necesitatea subvenționării activităților agricole pentru modernizarea și îmbunătățirea calității irigației și promovarea unor abordări noi, precum agricultura organică. Este recomandată, de asemenea, elaborarea unei Strategii Naționale de Adaptare pentru sectorul agriculturii, care ar reflecta impacturile Schimbărilor Climatice și ar propune soluții viabile de adaptare.

Sectorul transporturilor se află la baza dezvoltării economice actuale, menționează Raportul, care recomandă și aici elaborarea unei Strategii Naționale de Adaptare, deja pentru sectorul transporturilor sau includerea unor amendamente necesare în documentele strategice existente, pentru a cuprinde toate tipurile de transporturi, inclusiv infrastructura drumurilor, și pentru a pregăti transporturile țării pentru o trecere treptată la standardul Euro-2 sau standarde mai superioare. De asemenea, este necesar un Plan de Acțiuni pentru sectorul transporturilor pentru situațiile de calamități naturale.

Sectorul energetic este un sector dependent, în mare măsură, de factori externi și este unul dintre cele mai vulnerabile sectoare economice ale țării, concluzionează Raportul Național. Din acest motiv, ideile principale referitoare la recomandările de politici sunt axate pe utilizarea eficientă a resurselor energetice disponibile și promovarea resurselor alternative de energie. Strategia Națională în domeniul Energiei trebuie modificată cu includerea măsurilor de adaptare, ca să conțină prevederi despre îmbunătățirea calității serviciilor energetice, inclusiv a infrastructurii, modului de implicare a publicului general și instituirii unui dialog pentru obținerea unor rezultate mai bune.

Abordând **sectorul sănătății** din perspectiva efectelor Schimbărilor Climatice, Raportul Național relevă că acesta este un sector legat cel mai strâns de dezvoltarea umană și, deci, trebuie să reflecte măsurile de adaptare pentru a pregăti și informa populația despre impacturile negative posibile ale Schimbărilor Climatice, începând cu riscurile asociate cu valurile de căldură și deteriorarea calității apei și încheind cu urgențele și calamitățile naturale. Ca soluție imperioasă, studiul propune îmbunătățirea sistemului de asistență medicală prin instruirea lucrătorilor medicali cu privire la impacturile Schimbărilor Climatice, noi boli posibile, complicații ale bolilor deja cunoscute etc. Este important ca în sistem să existe echipamentele necesare și ca acestea să fie utilizate corect. Este necesară o Strategie Națională cu prevederi despre măsurile, ce trebuie întreprinse în cazurile de urgențe și calamități naturale. De exemplu, în situațiile unui timp foarte cald, orele de lucru trebuie modificate ca să includă orele de seară sau pot fi organizate locuri, unde este oferită gratis apă potabilă etc.

Succesul tuturor strategiilor de adaptare este determinat, afirmă Raportul Național de Dezvoltare Umană 2009-2010, de câteva condiții esențiale, printre care: voință politică a autorităților publice la nivel național și local, cooperare și schimb de experiență la nivel național și internațional,

campanii de sensibilizare a publicului, participare a publicului și dialog transparent și deschis între autorități, constituenți și reprezentanții mediului academic.

„Procesul de adaptare la schimbările climatice în condițiile economice, sociale și politice din Republica Moldova va fi dificil și va necesita o perioadă lungă de timp. Moldova va trebui să investească resurse mari, inclusiv resurse financiare, în dezvoltarea sa, care trebuie adaptată la impactul posibil al schimbărilor climatice, pentru a asigura eficiența acesteia. În funcție de starea de dezvoltare financiară a Republicii Moldova, autoritățile pot alege soluția cea mai viabilă pentru rezultatele scontate. Trebuie de reținut că orice efort depus astăzi pentru atenuarea și adaptarea la schimbările climatice constituie un pas înainte spre dezvoltarea durabilă, spre un viitor mai bun pentru generațiile din prezent și viitor”, acesta este mesajul final al Raportului Național de Dezvoltare Umană 2009-2010.

* * *

DESPRE RAPORTUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE UMANĂ. Raportul Național de Dezvoltare Umană în Moldova 2009-2010, intitulat „Schimbările Climatice în Republica Moldova: Impactul socio-economic și opțiunile de politici pentru adaptare”, comandat de PNUD, este adresat responsabililor de politici de nivel național, regional și local, societății civile și sectorului academic, donatorilor și agențiilor care oferă asistență tehnică, precum și publicului general. Raportul evidențiază importanța modificării comportamentelor individuale pentru susținerea agendei naționale în domeniul schimbărilor climatice, care nu necesită cheltuieli majore.

DESPRE INDICELE DEZVOLTĂRII UMANE. Raportul Național de Dezvoltare Umană în Moldova 2009-2010 include, de asemenea, Indicele Dezvoltării Umane (IDU). IDU reprezintă un rezumat al indicatorilor bunăstării oamenilor, combinând câteva dimensiuni ale dezvoltării umane: **o viață lungă și sănătoasă** (măsurată prin speranța de viață la naștere), **un nivel bun de educație** (măsurat prin rata științei de carte la adulți, combinată cu rata totală a înrolării în învățământul primar, secundar și terțiar) și **condiții de trai decent** (măsurate prin Produsul Intern Brut pe cap de locuitor).

În prezent, Indicele Dezvoltării Umane în Moldova este egal cu 0,733. Indicele Dezvoltării Umane în Moldova, inclus în Raportul Global al Dezvoltării Umane 2009, prezentat în octombrie 2009, care reflecta anul 2007, situa Republica Moldova pe locul 117 dintr-un total de 182 de țări, pentru care au fost făcute calcule.

DESPRE PNUD: PNUD este rețeaua globală de dezvoltare a Națiunilor Unite, care pledează pentru schimbare și conectează țări la cunoștințe, experiență și resurse care să ajute oamenii să-și construiască o viață mai bună. PNUD este prezent în 166 de țări, lucrând împreună cu acestea la identificarea propriilor soluții legate de provocările dezvoltării naționale și globale. În timp ce țările își dezvoltă capacitățile locale, ele beneficiază de experiența experților PNUD și partenerilor săi. Pentru mai multe informații, Vă rugăm să vizitați: www.undp.md și www.undp.org